

**ՎԼԱԴԻՄԻՐ ԼԻՊԱՐԻՏԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
1957-2022թթ.**

ՀՀ ԳԱԱ ԹՂԹԱԿԻՑ ԱՆԴԱՄ, ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԴՈԿՏՈՐ, ՊՐՈՖԵՍՈՐ Վ.Լ.ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԻ՝ ԳԻՏՆԱԿԱՆԻ ԵՎ ՄԱՐԴՈՒ ԾՆՆԴՅԱՆ 65-ԱՄՅԱ ՀՈԲԵԼՅԱՆԻ ԱՌԹՎ

Լրացավ հայ տնտեսագետ, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի երկարամյա երջանկահիշատակ տնօրեն Վլադիմիր Լիպարիտի Հարությունյանի ծննդյան 65-ամյակը: Վ.Հարությունյանն իր ուրույն խոսքը թողեց գիտության ոլորտում՝ իր վերլուծություններին տալով առավել կիրառական նշանակություն, ինչը գուցակցվեց օրենսդրական նոր նախագծերի մշակմամբ:

Վ.Հարությունյանը ծնվել է 1957թ. մայիսի 21-ին Լոռու մարզի Քարինջ գյուղում: 1974թ. ավարտել է Վանաձորի թիվ 1 ֆիզիկամաթեմատիկական թեքումով դպրոցը: 1979թ. գերազանցությամբ ավարտել է Երևանի ժողովրդական տնտեսության ինստիտուտը: 1979-1981թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում: 1988թ. Վ.Հարությունյանը ստացել է տնտեսագիտության թեկնածուի գիտական աստիճան:

Վ.Հարությունյանն աշխատել է ինչպես պետական, ֆինանսական, այնպես էլ՝ արտադրական ոլորտներում՝ զբաղեցնելով պատասխանատու պաշտոններ:

1979-1991թթ. աշխատել է Երևանի քաղգործկոմի ֆինանսական վարչությունում որպես ավագ տնտեսագետ, ապա հաստիքային բաժնի պետ, ֆինանսական վարչության պետի տեղակալ, 1991-1992թթ.՝ Հայագրորհանկում որպես բաժնի պետ, 1992-1993թթ.՝ Հայարդշինբանկի մասնաճյուղի կառավարչի տեղակալ, 1993-1997թթ.՝ Երևանի քաղգործկոմի ֆինանսական վարչության պետ, ապա Երևանի քաղաքապետարանի ֆին. բաժնի պետ, 1997-1999թթ.՝ ՀՀ հարկային տեսչության համակարգում որպես վարչության պետի տեղակալ, ապա Շենգավիթի, Շահումյանի, Էրեբունու ՏՀ տեսչությունների պետ, 1999-2000թթ.՝ Հայխնայբանկում որպես բաժնի պետ, 2000-2001թթ.՝ ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարությունում որպես ֆինանսական վարչության պետ, «ՀՀ երկաթուղու փոխադրումներ» ՓԲԸ-ի ֆինանսական տնօրեն, 2001-2002թթ.՝ ՀՀ պետական եկամուտների նախարարության համակարգում որպես Էջմիածնի ՏՀ տեսչության պետ, ապա կենտրոնի ստուգ. վարչության բաժնի պետի տեղակալ, 2002թ.՝ «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ում՝ որպես ֆինանսական տնօրեն, 2002-2003թթ.՝ «Արդշին» և «Արդշինինվեստ» բանկերում՝ որպես ադմինիստրացիայի ղեկավարի գլխավոր խորհրդական, մասնաճյուղի կառավարիչ, վարչության պետ, 2003-2005թթ.՝ «Հայաստանի համահայկական հիմնադրամում»՝ որպես ֆին. բաժնի պետ, 2005-2006թթ.՝ «Նաիրիտ» ՓԲԸ-ում որպես ֆինանսական տնօրեն:

Հարկաբյուջետային համակարգում երկար տարիների աշխատանքային փորձառության արդյունքում Վ.Հարությունյանը ծանոթացել է համակարգի հիմնախնդիրներին: 2004թ. պաշտպանել է դոկտորական ատենախոսությունը՝ «Հարկաբյուջետային քաղաքականությունը և նրա կատարելագործման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» թեմայով, որի շրջանակներում ներկայացրել է ոլորտի հիմնախնդիրների լուծման գիտական հիմնավորումները: 2007թ. Վ. Հարությունյանը

ստացել է պրոֆեսորի կոչում, իսկ 2010թ. ընտրվել է ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ: 2014թ., 2016թ., 2018թ. և 2020թ. դարձել է «Արդյունավետ գիտաշխատող» մրցույթների շահառու:

2003թ. լույս է տեսել Վ.Հարությունյանի «Հարկային քաղաքականությունը և նրա կատարելագործման հիմնահարցերը Հայաստանի Հանրապետությունում» մենագրությունը, որում հեղինակը ներկայացրել է ՀՀ-ում հարկային քաղաքականության իրականացման առանձին փուլերը, քննական վերլուծության է ենթարկել «Պարզեցված հարկի մասին», «Հաստատագրված վճարների մասին», «Ծխախոտի արտադրանքի համար հաստատագրված վճարների մասին», «Բենզինի և դիզելային վառելիքի համար հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքները՝ առաջարկելով հրաժարվել հաստատագրված վճարներից և պարզեցված հարկից: Հեղինակի կողմից ներկայացված այս առաջարկությունները ՀՀ Կառավարության կողմից իրագործվել են 2009-ից:

Վ.Հարությունյանն իր աշխատություններում արժարժեք է տվյալ ժամանակի համար արդիական խնդիրներ: Մասնավորապես, 2003-2008թթ. տեղի ունեցող իրադարձությունները, ինչպիսիք էին դրամի փոխարժեքի տատանումները, համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի հետևանքով արտաքին առևտրի կտրուկ փոփոխությունները, ստիպեցին տնտեսագետներին նոր լույսի ներքո քննարկելու տվյալ երևույթները և դրանց հնարավոր ազդեցությունները ինչպես ազգային տնտեսության, այնպես էլ միջազգային տնտեսական հարաբերությունների վրա: Այս համատեքստում էլ Վ.Հարությունյանի ղեկավարությամբ իրականացվել է նոր վերլուծություն, որը հրապարակվել է 2009թ.՝ կոլեկտիվ մենագրության տեսքով՝ «Արտահանման աճի և տնտեսության մասնագիտացման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» խորագրով: Գրքում հեղինակները հանգամանորեն վերլուծել են արտաքին տնտեսական հարաբերությունների փոփոխման միտումները մարդկության զարգացմանը զուգընթաց, բնութագրել ՀՀ արտաքին ապրանքաշրջանառության միտումները, դրան խոչընդոտող գործոնները և առաջարկել լուծումներ ՀՀ արտաքին առևտուրն առավել արդյունավետ դարձնելու համար:

Վ.Հարությունյանն իր գիտական վերլուծություններում անդրադարձել է նաև համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի առաջացման պատճառներին, առանձնահատկություններին և հնարավոր հետևանքներին: Այս հիմնախնդիրների վերլուծությունը տեղ է գտել Վ.Հարությունյանի «Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամ. պատճառներ, հակաճգնաժամային միջոցառումներ և դասեր», «Ճգնաժամ. մակրոտնտեսական իրավիճակն աշխարհում և Հայաստանում», «Պետական հակաճգնաժամային քաղաքականության միջազգային փորձը և դրա վերլուծությունը» (համահեղինակությամբ), «Հակաճգնաժամային միջոցառումները և մակրոտնտեսական հիմնական ցուցանիշների փոփոխության միտումները» (համահեղինակությամբ) աշխատություններում: Գրքերում հեղինակը վերլուծել է աշխարհի տարբեր երկրներում կիրառվող հակաճգնաժամային միջոցառումները՝ ներկայացնելով դրանց տեղայնացման հնարավորությունները Հայաստանի Հանրապետությունում:

2010թ. լույս տեսած «Հարկեր և հարկազանձում» աշխատության մեջ Վ.Հարությունյանն ու մյուս հեղինակները ներկայացրել են հարկերի և հարկազանձման սկզբունքներն ու դրանց հիմքերի փոփոխությունները՝ սկսած հին աշխարհից: Հեղինակները ներկայացրել են գիտական հիմնավորում առ այն, որ ներկայիս հարկատեսակներն այս կամ այն չափով դրսևորվել են մարդկության պատմության ողջ ընթացքում:

Վ.Հարությունյանի գիտական հետաքրքրությունների շրջանակից դուրս չի մնացել նաև կրթություն-գիտություն-տնտեսություն կապի մեկնաբանումը: Յու.Սուվարյանի, Վ.Հարությունյանի, Վ.Սարգսյանի, Վ.Խաչատրյանի կողմից հրապարակված «Գիտակրթական համակարգը և տնտեսական զարգացումը» կոլեկտիվ մենագրությունը նվիրված է այդ կապի բացահայտմանը: Աշխատությունում հեղինակները գիտականորեն հիմնավորում են, որ գործող տնտեսակարգի մրցունակությունը անմիջական առնչություն ունի գիտակրթական մակարդակի հետ:

2018թ. Հայաստանում տեղի ունեցած իշխանափոխությունից հետո Վ.Հարությունյանն իր առջև խնդիր էր դրել նորընտիր կառավարությանը ներկայացնելու Հայաստանում ստվերային գործարքների կրճատմանն ուղղված միջոցառումների համախումբը: Այս համատեքստում 2019թ. Վ.Հարությունյանի կողմից հրատարակվել է «ՀՀ ստվերային տնտեսության պատճառների վերլուծությունը» մենագրությունը, որում ամփոփված են ՀՀ-ում ստվերային տնտեսության առաջացման առանձնահատկությունները, ինչպես նաև մշակված են ստվերային շրջանառության կրճատմանն ուղղված միջոցառումները:

2006-2022թթ. Վ.Հարությունյանը լինելով ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի տնօրեն՝ նոր շունչ է հաղորդել ինստիտուտի գործունեությանը և ապահովել դրա զգալի զարգացումը: Վ.Հարությունյանի նախաձեռնությամբ ամեն տարի ինստիտուտի կողմից կատարվող թեմատիկ վերլուծությունների արդյունքում կիրառական առաջարկությունների փաթեթ էր ներկայացվում ՀՀ կառավարությանը՝ այսպիսով փորձելով ապահովել տնտեսություն-գիտություն կապը: Նրա տնօրինության տարիներին ինստիտուտն անդրադարձել է այնպիսի կարևորագույն թեմաների, ինչպիսիք են Ցեղասպանության ընթացքում հայ ժողովրդի նյութական կորուստների գնահատումը և դրանց հատուցման հիմնախնդիրները, ԵԱՏՄ անդամակցության հետևանքների գնահատումը, Հայ-թուրքական սահմանի վերաբացման տնտեսական ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության վրա, հազվագյուտ տարրերի արդյունահանման արդյունավետության գնահատումը, ՀՀ պետական պարտքի կառավարման հիմնախնդիրները, կուտակային կենսաթոշակային համակարգի ներդրման ռիսկերի կառավարման հիմնախնդիրները, միգրացիոն գործընթացների կարգավորման հիմնախնդիրները և այլն:

Վ.Հարությունյանն այն ղեկավարներից էր, ով փորձում էր քայլել ժամանակին համընթաց: Այս համատեքստում նրա նախաձեռնությամբ 2019թ. կազմակերպվեց «Տնտեսական հեղափոխության հիմնարար ուղենիշները Հայաստանի Հանրապետությունում» խորագրով գիտաժողով, որի ընթացքում ՀՀ նորընտիր

իշխանությանը ներկայացվեցին տնտեսության կարևորագույն խնդիրների լուծման գիտահենք մոտեցումներ: Փորձելով օգնել ՀՀ կառավարությանը՝ երկրի տնտեսության զարգացման ճանապարհին՝ Վ.Հարությունյանի նախաձեռնությամբ ինստիտուտի կողմից հրապարակվեցին «Տնտեսական հրաշքներ. գործարկման ուղիները ՀՀ-ում» և «Տնտեսական նորոգություններ. գործարկման ուղիները ՀՀ-ում» գիտական հոդվածների ժողովածուները, որոնցում ներկայացված են աշխարհի մոտ 40 երկրի փորձն ու գործիքակազմը՝ արագ տնտեսական զարգացում ապահովելու համար:

Վ.Հարությունյանը գիտության բնագավառներում ունեցած ստեղծագործական նվաճումների համար պարգևատրվել է Մովսես Խորենացի մեդալով: Նա կրթել է երիտասարդ գիտնականների՝ ղեկավար և գիտական խորհրդատու հանդիսանալով շուրջ 50 երիտասարդ տնտեսագետների համար: Վ.Հարությունյանը հեղինակ է 20-ից ավելի գրքերի և շուրջ 150 գիտական հոդվածների:

**ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան
տնտեսագիտության ինստիտուտի գիտական խորհուրդ**